

ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI İLE İLGİLİ BİR GÖZDEN GEÇİRME

A REVIEW OF CHILDHOOD TRAUMAS

Citation: Kati, M., ve Karaaziz, M. (2024). Çocukluk çağı travmaları ile ilgili bir göde geçirme. *Journal of Pure Social Sciences*,5(9), 42-49.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14551982>

Metehan KATI*
Meryem KARAAZİZ**

Öz

Çocuk; 18 yaş altında olan tüm kız ve erkek çocuklara verilen addır. Çocukluk çağı travmalarının oluşumu eski dönemlerde ortaya çıkışını savunmuşlardır. Eski çağlarda çocuğun değersiz olduğu kanısına varılmıştır. Bu nedenle çocuğa karşı önem günümüze kıyasla daha düşük seviyededir. Bu yaşanan olaylar neticesinde çocuk çevre tarafından tehdit altına alındığı düşünülmektedir. Çocukluk çağı travmaları, çocuğun 18 yaşından önce yaşadığı fiziksel ve ruhsal anlamda yaşadığı ya da yaşattıkları olumsuz yaşantıları barındırır. Çocuğun 18 yaş altında yaşadığı fiziksel ve duygusal zedeleyici hareketler istismar olarak karşımıza çıkar. Çocuğun normal gelişim evrelerini yakalayamaması ve akranlarına kıyasla geride kalması ve bakım veren tarafından bu durumların göz ardı edilmesi ihmal olarak karşımıza çıkar. Çocukluk çağı travmaları istismar başlıkları olarak üç başlık altında yer almaktadır. Bu üç başlık ise fiziksel, duygusal ve cinsel istismar olarak ele alınır. Çocukluk çağı travmaları ihmal olarak ise fiziksel ihmal ve duygusal ihmal olarak yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Çocukluk Çağı Travmaları, İstismar, İhmal

Abstract

Child; It is the name given to all girls and boys under the age of 18. They argued that the formation of childhood traumas occurred in ancient times. In ancient times, it was believed that children were worthless. For this reason, the importance towards the child is at a lower level compared to today. As a result of these events, it is thought that the child is under threat from the environment. Childhood traumas include the negative experiences that the child experiences, physically and psychologically, when he or she is under the age of 18. Physical and emotional harm experienced by a child under the age of 18 is considered abuse. The child's failure to catch up with normal developmental stages and falling behind compared to his/her peers, and these situations being ignored by the caregiver, is considered neglect. Childhood traumas are included under three headings: abuse. These three headings are considered as physical, emotional and sexual abuse. Childhood traumas are classified as neglect as physical neglect and emotional neglect.

Keywords: Child, Childhood Traumas, Abuse, Neglect

* Psikolog, Yakın Doğu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencisi, <https://orcid.org/0009-0009-5743-8680/>, katimetehann@gmail.com

** Doç. Dr., Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Ana Bilim Dalı Başkanı, <https://orcid.org/0000-0002-0085-612X>, meryem.karaaziz@neu.edu.tr

EXTENDED ABSTRACT

Background:

It is an emotional response to a dangerous event that an individual has experienced. These dangerous and terrifying events that an individual has experienced include natural disasters (earthquakes, floods, etc.), accidents, and rape. As a result of these situations, a traumatic event occurs.

Research purpose:

The purpose of this research is to provide an overview of childhood trauma by reviewing and compiling existing literature.

Methodology:

A literature review was conducted to collect the necessary information.

Findings:

As a result, behaviors that harm the physical and emotional development of an individual when they are under the age of 18 are called abuse. The situation that results from the lack of care required for the child to dress, feed and continue their normal life is called neglect. In contrast to these situations, childhood traumas include war, forced migration, loss of parents, exposure to natural disasters or witnessing such situations.

Conclusions:

Childhood traumas include abuse and neglect. This situation threatens the child's psychology and physiology. While abuse is an active situation, neglect is a passive situation. Some situations are observed in family groups where child neglect and abuse, which are among childhood traumas, are experienced or exposed. These situations are psychiatric disorders such as depression, anxiety disorders, and post-traumatic stress disorder.

1.GİRİŞ

Travmalar birçok farklı şekilde ve farklı zamanlarda olabilir bu zamanlardan bir tanesi ise çocukluk çağı travmalarıdır. Çocukluk çağı travmaları insanların, 18 yaşından önce maruz kaldığı cinsel istismar, fiziksel istismar, duygusal istismar yer almaktadır. İstismarın haricinde anne-baba kaybı, anne-babadan ayrı kalma, anne-baba boşanması, doğal afetler, şiddete maruz kalma olarak tanımlanır (Çelik ve Hocaoğlu, 2018: 669).

1.1.Çocukluk Çağı Travmaları

Çocukluk çağı travmalarının oluşumu çok eski tarihlere kadar uzanmaktadır. Eski çağlarda bazı toplumlarda çocuklar insan yerine bir mal gibi alınıp satıldığı ya da öldürüldüğü gibi durumlar ile karşı karşıya kaldığını göstermektedir. Yaşanan durumlar kültürden kültürlere farklılık gösterse de çocuklara karşı değersizleştirici ve onların her türlü sağlığını tehdit altına alan durumlar gerçekleşmiştir. Çocuğun önemi ve çocuğun gelişiminde anne-babanın önemli bir rol alması daha sonralardan gelişen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır (Öztürk, 2020: 7). Çocukluk çağı travmaları bireyin, çocukluk yaşantısında ya da genç yetişkin zamanından yaşadığı veya maruz kaldığı fiziksel istismar, duygusal istismar, cinsel istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal yaşantılarının bütününe verilen addır. Bireyin, çocukluk zamanında ya da genç yetişkin zamanında, 18 yaş altında olduğu zamanlarda yaşadığı fiziksel, duygusal anlamda gelişimini yaralayıcı davranışlar istismar olarak adlandırılır. Çocuğun giyinme, beslenme ve normal hayatta yaşamını sürdürmek için gerekli olan bakım eksiliğinden kaynaklı duruma ise ihmal adı verilir. Bu durumlardan farklı olarak çocukluk çağı travmalarına savaş, zorunlu göç, anne-baba kaybı, doğal afetlere maruz olma ya da bu duruma tanık olma çocukluk çağı travmaları içerisinde yer alan durumlardır (Çelik ve Hocaoğlu, 2018: 669). Çocukluk çağı travmaları olarak adlandırılan ve çocuk

istismarını ve çocuk ihmalini barındıran bu durum çocuğun hem psikolojik hem de normal sağlığını tehdit eden ve çocuğu hayati boyunca olumsuz anlamda etkileyebilecek bir durum ile karşı karşıya kalmasını sağlayan bir durumdur. İstismar etkin bir durum iken, ihmal edilgen bir durum olarak göze çarpar. Çocukluk çağı travmaları içerisinde yer alan çocuk ihmal ve istismarının yaşandığı ya da maruz kaldığı aile gruplarında bazı durumlar gözlemlenebilir. Bu durumlar depresyon, anksiyete bozuklukları, travma sonrası stres bozukluğu gibi durumlar gözlemlenebilir (Gül vd., 2016: 110).

1.2.Çocuk

Türk Dil Kurumu'nun tanımına göre çocuk; bebeklik ve ergenlik dönemleri arasında yer alan ve gelişme dönemi içerisinde yer alan ve 18 yaş altında bulunan kız ve erkek çocuk olarak adlandırılır (Acehan vd., 2013: 602).

2.ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI TÜRLERİ

2.1. İstismar Tanımı ve Türleri

Çocuk istismarı tanımı DSÖ'ne göre çevredeki diğer insanlar tarafından yapılan kasıtlı ya da kasıtlı olmada yapılan davranışlar sonucunda çocuğun psikolojik, fiziksel ve sosyal gelişimini negatif olarak etkilenmesi durumuna denir. Çocuk istismarı çocuğa bakım veren tarafından, çocuğa zarar veren ve çoğun fiziksel, psikolojik gelişimini olumsuz anlamda etkileyen duruma denir (Güner vd., 2010: 111).

Çocuklarda istismara maruz kalma sonucunda belirli psikiyatrik bozukluklar öne çıkabilir. Travma sonrası stres bozukluğu, kişilik bozuklukları, nevrotik bozukluklar, anksiyete bozuklukları, depresyon bozuklukları gibi bozukluklar görülme olasılığı yüksektir (Bozkurt vd., 2014: 44).

2.1.1.Fiziksel İstismar

18 yaşından küçük çocuklarda bakım veren kişi tarafından kaza dışında çocuğa fiziksel olarak zarar verme durumuna fiziksel istismar adı verilmektedir. Bu durum genellikle bakım verenin çocuk karşısında otorite kurma, çocuğu cezalandırma ya da bakım verenin ökesini dindirme amacı ile yapılan istismar türüdür. Fiziksel istismarda, bakım veren çocuğa karşı eliyle ve ya bir aletle vücuduna zarar vermesidir. Bu duruma şiddete maruz kalma, ısırılma vb gibi olayları barındıran duruma fiziksel istismar adı verilir (Tıraşçı ve Gören, 2007: 71). Fiziksel istismar en çok karşılaşılan ve tanımı diğer istismar türlerine göre daha çabuk bir şekilde gözlemlenen istismar türüdür. Ülkemiz'de istismar türlerinden en fazla gözlemlenen türü fiziksel istismardır. Ülkemizde fiziksel istismarın bu derece fazla oranda görülmesinin sebepleri şu şekildedir; çocuğu şiddet ile kontrol altına alma çabası, çocuğa şiddet ile otorite sağlamaya çalışma ya da cezalandırma, şiddetin sözlerle önemsiz bir durum haline getirilmeye çalışılmasıdır (Pelendecioğlu ve Bulut, 2009: 53). Toplumlar arası kültürel farklılıklar çok büyük oranda istismar oranını etkileyen faktörler arasına yer almaktadır. Toplumlar arası kültürel farklılıkların sebepleri ise sosyo-ekonomik durum, aile içi şiddetler, zayıf beslenme, çocuğun küçük yaşlarda farklı iş ortamlarında çalıştırılması fiziksel istismarı etkileyen faktörlerdendir. Bu kültürel durumlar en çok fiziksel istismarla karşı karşıya gelmesinde önemli yer edinir. Kız çocukları üzerinde otorite kurmak için kullanılan sözlerden bir tanesi 'Kızını dövmeyen dizini döver' sözü fiziksel istismarı normalleştiren sözlerden bir tanesidir. 'Dayak cennetten çıkmaktadır' sözü ise şiddet uygulamanın çok doğal olduğunu empoze eden sözlerden bir tanesidir 'Baba vurduğu zaman yerde gül biter' sözü ise fiziksel istismarı normal karşılamamız için yanlış öğretilmiş sözler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sözler bizim kültürümüzde yer alan yanlış sözlerdir. Diğer kültürlerinde kendilerine ait olan fiziksel istismarı normalleştiren sözleri bulunmaktadır (Geçkil, 2017: 132). Fiziksel istismara uğrama sonucunda oluşabilecek bazı olumsuz olaylar bulunabilmektedir. Bu olumsuz durumlar çocukta; fiziksel, psikiyatrik, psikolojik ve sosyal alanlarda olumsuz durumlar ortaya çıkabilmektedir. Sosyal alanlarda olumsuz durumların görülmesinden kaynaklı oluşabilecek durumlar ise çevredeki

insanların olumsuz sözlerine maruz kalma, kendini ifade etmedeki zorluklar ve arkadaş ortamının yetersizliği gibi durumlar göze çarpar. Fiziksel olarak çocuğun sakat kalması ya da bedeninde yoğun oranda şiddet belirtilerinin kalıntısı kalması olabilir. Psikolojik ve psikiyatrik anlamda ise çocuğun yaşadığı olumsuz olaylar sonrasında görülebilecek durumlar ise kişilik bozuklukları, depresyon, anksiyete, travma sonrası stres bozukluğu gibi durumların görülme olasılığı çok fazladır (Kar ve Dokgöz, 2017: 177).

2.1.2. Duygusal İstismar

Duygusal istismar çocuğa bakım veren tarafından uygulanan kötüleyici ve aşağılayıcı davranışlar sergilenip çocuğun duygusal gelişimini olumsuz anlamda etkileyen istismar türüne denir. Erişkinlerin çocuklara karşı uyguladıkları; çocuğa karşı zedeleyici davranışlar, psikolojik durumunu kötü anlamda etkileyen davranışlar Duygusal istismara maruz kalmış çocuklarda fiziksel bulgular rastlanmaz. Duygusal istismarı tetikleyen durumların altında fiziksel istismar olabilmektedir bu durumun bulguları diğerlerine göre azdır. İstismar türlerini kendi içlerinden sınıflandırma yapmakta ve tanımlamaları yapıldığında duygusal istismarın tanımını yapmak biraz daha zordur. Zor olmasının sebepleri ise bu durumun aile içinde ortaya çıkmasından kaynaklıdır. Duygusal istismara örnek vermek gerekirse çocuğu yok sayma, çocuğa karşı düşmanca tavırlar sergilenmesi, çocuğu reddetme ve değersizleştirme çabaları duygusal istismarı tetikleyen önemli faktörler arasında yerlerini alır (Kütük ve Bilaç, 2017: 185). Bakım verenlerin çocuğa yaptığı bu davranışlar çocuk üzerinde kişiliklerinin zedelenmesine ve psiko-sosyal gelişimini olumsuz anlamda etkilemesine yol açmaktadır. İstismar türleri içerisinde en çok rastlana ama en az fark edilen istismar türü olarak kayıtlara geçmiştir. Çocukluk döneminde bakım veren tarafından duygusal istismara maruz kalan çocukların, yetişkinlik zamanlarında birçok psikolojik sorunlar ile karşı karşıya kalmasına sebep olmuştur. Psikolojik bozuklukların başında depresyon olduğu düşünülmektedir (Arslan ve Balkıs, 2016: 17). Çocukluk çağında duygusal istismara maruz kalan bireylerde bazı bozuklukların görülme olasılığının çok yüksek olduğu düşünülmektedir. Bu patolojik bozukluklar ise kişilik bozuklukları, travma sonrası stres bozukluğu, depresyon, anksiyete gibi bozuklukları içerdiği düşünülmektedir. Çocukluk çağında duygusal istismara maruz kalan çocuklarda ise görülen diğer durumlar; düşük benlik saygısı, içe atım ve dışavurum sorunları, sosyal ilişkilerde sorunlar göze çarpmaktadır (Arslan ve Balkıs,2016: 17).

2.1.3. Cinsel İstismar

Çocuklara karşı uygulanan istismar türlerinin en önemlilerinde bir tanesi ise cinsel istismardır. Cinsel istismar uzun yıllardır bilinen bir durumdur. Son yıllarda çocuklara karşı uygulanan cinsel istismarda büyük bir artma durumu söz konusudur. Cinsel istismar yetişkinler tarafından çocuk veya ergeni kandırma, tehdit ve zorlama yolu ile cinsel arzularını karşılama durumuna denir (Aktepe,2009: 103). Cinsel istismar farklı şekillerde olabilir bu tanımlar şu şekildedir; temas içermeyen cinsel ilişkiler, cinsel dokunma, oral ve genital cinsel istismar, interfermoal ilişki, cinsel penetrasyon ilişki, cinsel sömürü şeklindedir. Temas içermeyen cinsel ilişkinin tanımı ise cinsel konuları barındıran konuşma içerikli cinsel istismar türüdür. Cinsel dokunma ise istismar eden karşı tarafa dokunmaya çalışabilir ya ad karşı taradın kendisine dokundurmayaya zorlamasına verilen addır. İnterfemoral ilişki ise sürtünme ile yapılan cinsel istismar türünde verilen isimdir. Cinsel penetrasyon ise zorla ya da kandırarak yapılan anal, genital oral cinsel istismar türlerinden bir tanesidir. Cinsel sömürü ise çocuğa karşı yapılan çocuk istismarını kapsar (Alpaslan, 2014: 198). Çocuklara karşı uygulanan birçok istismar çeşidi vardı bu istismarların içerisinde önem arz eden istismar türü ise cinsel istismardır. Çocuklara karşı uygulanan cinsel istismar evrensel bir sorundur. Cinsel istismar çocuğun anlayamadığı ve isteyerek onay vermediği evrensel yasalara ve kurallara aykırı bir şekilde cinsel duruma dahil olması olarak adlandırılır. Yapılan araştırmalar neticesinde çocuğun cinsel istismara maruz kalması durumunda çocuğun travmatize olan çocukluk deneyimlerinin birçok

durumu etkilediği göz önüne çarpmaktadır. Bu durumlar; çocuğun gelişme ve büyüme evrelerinde negatif anlamda bir etkisinin olabileceği, negatif anlamda çocuğun fiziksel ve davranışsal olarak sonuçlar olabileceğini gösterebilme olasılığı fazla olduğu düşünülmektedir (Türkkan ve Odacı, 2022: 1002).

3.İHMAL TANIMI VE TÜRLERİ

Dünya Sağlık Örgütü'ne (DSÖ) göre çocuk istismarı ve ihmali 18 yaş altındaki çocukların gelişimini, hem psikolojik hem fiziksel sağlığını negatif anlamda etkileyen fiziksel istismar, duygusal istismar, cinsel istismar, fiziksel ihmali, duygusal ihmali sonuçlanan olumsuz davranışlardır (Bakır ve Kapucu,2017: 16). Çocuklar hayatının büyük bölümünü bakım verenin sağlayacağı beslenme, barınma gibi ihtiyaçlarının karşılanmasına ihtiyaçları vardır. İhmali tam bu ihtiyaçların karşılanmaması durumunda ortaya çıkar. Çocuğa karşı yapılan ihmali ve istismar farklı bir şekilde değerlendirilmeye alınır. Çocuk ihmalinin tanımı ise şu şekilde karşımıza çıkmaktadır. Çocuk ihmali bakım veren tarafından çocuğun psikolojik ve fiziksel gereksinimlerinin karşılanmaması durumuna verilen duruma denir. Yapılan bu tanım ile çocuğun ihmali sadece sosyo-ekonomik durumlarının karşılanmasından ziyade çocuğun ruhsal anlamında da yapılan eksiklerin ihmale sayılabileceği görülmüştür. Genel olarak çocuğun gelişimini olumsuz anlamda etkileyebilecek davranışların ya da hareketlerin geneline verilen duruma ihmali adı verilir (Özpolat, 2023: 148).

3.1.Fiziksel İhmali

Bakım verenin çocuğa karşı uyguladığı ve eksik bıraktığı konular ile oluşan ihmali türüdür. Eksik bırakılan konular ise yeterli steril ortam imkanı sağlayamama bu durumda oluşan hijyen eksikliği, beslenme konusunda eksiklik gösterme ve bu durum sonrası da oluşan gelişimin yavaşlanması, okul eğitimi ile gerekli özeni gösterilmemesi durumun da ortaya çıkan eğitim eksikliği ve mevsimsel geçişler esnasında giyim konusunda eksikliğin oluşması durumunda ortaya çıkan sağlık sorunları vb. eksikliği sonrası oluşan duruma fiziksel ihmali türüne verilen isimdir. İhmali türlerinden karşılaşma oranına göre en fazla ortaya çıkan ihmali türleri arasında yer almaktadır. Bakım veren tarafından her türlü fiziksel mağduriyet fiziksel ihmali olarak adlandırılır Fiziksel ihmale maruz kalan çocuklarda bazı problemlerin ortaya çıkması çok yüksek bir şekilde karşımıza çıkar. Bu problemler ise çocuğun hem psikolojik hem de fizyolojik gelişiminin tam anlamıyla oluşmamasına neden olur. Fizyolojik olarak çocuğun yaşlarına göre gelişiminin daha alt bir seviyede olmasıdır. Bu durumun sebepleri beslenme konusunda olan yetersizlikler olduğu düşünülmektedir (Yargıç vd., 2012: 279). Fiziksel ihmale maruz kalan çocuklarda genellikle çok fazla duş imkanı alma oranı düşüktür. Bu sebeple ter ve idrar kokabilir. Fiziksel ihmale maruz kalan çocukların kıyafetleri genellikle bedenine uygun değildir. Kıyafetler yırtık olabilir ya da bedenine göre küçük veya büyük olma olasılığı çok fazladır. Kıyafetlerin yırtık olma olasılığı da vardır. Giydiği kıyafetler mevsim şartlarına uygun olmayabilir. Bu durumlar neticesinde çocuğun sağlık ve beslenmesinde yetersizlikler göze çarpar. Fiziksel ihmale maruz kalan çocuklar hastalandığında bakım veren kişi ya da kişiler çocuğu hastaneye götürmeye bilir hastaneye götürse bile zamanında götürülmez ve doktorun verdiği ilaçların ve bakım önerilerini pek fazla dikkate almazlar (Ayvaz ve Aksoy, 2004: 29).

3.2.Duygusal İhmali

Duygusal ihmali bakım veren tarafından çocuğa karşı eksik bırakılan sevgi, bakım, sosyal destek eksikliği ile karakterize olan ihmali türüdür. Çocuklara karşı yapılan ihmali türlerinden bulunan duygusal ihmali, diğer ihmali türlerine göre daha zor anlaşılabilir. Daha zor anlaşılmanın sebebi ise göz ile görülebilen somut bir olayın olmamasından kaynaklıdır. Duygusal ihmali bakım verenin çocuğa karşı bazı sorumlulukları vardır. Bu sorumluluklar çocuğa karşı kendini değerli hissettirme, sevgi anlamında gerekli özeni gösterebilme, çocuğun öz güvenini sağlama alma,

sosyalleşmesine olanak sağlama gibi duygusal anlamda sorumlulukları vardır. Bakım veren kişi çocuğa karşı bu sorumlulukları yerine getirmediği zaman duygusal ihmal ortaya çıkmaktadır (Üstündağ, 2020: 128). Bakım verenin çocuğa duygusal ihmal yaşatmasından sonra o çocukta bazı durumlar görülebilir. Yaşanan bu durumlar ise şu şekilde açıklanabilir; başarı duygusunda azalma, benlik saygısında azalma yetersizlik ve sevilme şema tipleri karşılaşılan bir durumdur Duygusal ihmale maruz kalan çocukların ilk çocukluk yıllarında fiziksel ihmal ile ilgili bir problemlerinin olmadığı ancak ilerleyen yıllarda özellikle genç yetişkinlik zamanlarında bazı problemlerin ortaya çıktığı görülmüştür (Toker ve Çapan, 2018: 1799). Bakım veren kişiler çocuklara karşı duygusal ihmal davranışı gösterdiklerinin farkında olmayabilir hatta bu durumu redde bilirler. Bakım veren bu kişiler genellikle duygusal durumları göz ardı ederler. Bu durumun sebebi ise fiziksel ihmal gibi somut bir durumun olmamasında kaynaklıdır. Duygusal ihmale maruz kalan çocuklar genç yetişkinlik zamanı ile yanlış giden bir durum olduğunu anlayabilirler (Gülirmak, 2019: 47).

4.ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Alpay vd. (2017) yapılan Çocukluk Çağı Travmalarının Depresyon ve Travma Sonrası Stres Belirtileri İle İlişkisinde Duygu Düzenleme Güçlüklerinin Aracı Rolü çalışmasında; birey, çocukluk çağı travmalarına maruz kaldı ise ilerleyen gelişim dönemlerinde travma sonrası stres belirtilerinde, duyguları düzenlemede, depresif belirtiler gibi semptomları gösterme olasılığının olduğu saptanmıştır. Çelik ve Hocoğlu (2018) yapılan Çocukluk Çağı Travmaları Bir gözden Geçirme araştırmasında, çocukluk çağı travmalarına maruz kalan bireylerin gelişiminde bazı psikiyatrik durumların baş ettiği kanısına varılmıştır. Bu yaşanan bozukluklar anksiyete bozuklukları, depresyon, kişilik bozuklukları ve alkol madde kullanımı bozuklukları olarak karşımıza çıkar. Hem çocukluk çağı travmaları zamanında hem de daha sonrasında bu duruma maruz kişilerin gözlemlenmesi önemli olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Dereboy vd. (2018) yapılan Çocukluk Çağı Travmalarının, Kimlik Gelişimi Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Psikopatoloji İle İlişkisi araştırmasında, çocukluk çağı travmalarına maruz kalan bireylerin gelişiminde duyguları düzenlemeden olan becerilerinde olumsuz etkileri olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Çocukluk çağı travmalarına maruz kalmış kişilerde kimlik duygusunda olan gelişim etkilendiği bulgusuna ulaşılmıştır. Okan ve Şarlak (2022) yapılan Genç Erişkinlerde Çocukluk Çağı Travmaları, Yalnızlık ve Öfke İfade Tarzları Arasındaki İlişkili araştırmada, çocukluk çağı travmalarının öfke ile anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Öfke problemi ile klinisyenlere başvuran danışanlarda çocukluk çağı travmalarını göz ardı edilememesi gerektiği bulgusuna ulaşılmıştır. Örsel vd., (2011) Psikiyatri Hastalarında Çocukluk Çağı Travmalarının Sıklığı ve Psikopatoloji İle İlişkisi çalışmasında, çocukluk çağı travmalarına maruz kalan bireylerde psikiyatrik bozukluklar eşlik edebilir. Bu bozukluklar anksiyete bozukluklarını kapsayabilir bulgusuna ulaşılmıştır. Yöyen (2017) yapılan Çocukluk Çağı Travması ve Benlik Saygısı çalışmasında, erkeklerin çocukluk çağı travmalarının kadınlara oranla daha fazla olduğu, çocukluk çağı travmalarına maruz kalmış bireylerde benlik saygısında düşme olduğu ve ruhsal bozuklara sebebiyete vereceği bulgusuna ulaşılmıştır.

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada elde edilen sonuç ve öneriler bölümünde çocukluk çağı travmaları ülkemizde ve Dünya'da önemli konular altında yer almaktadır. Çocukluk çağı travmaları yaşayan ya da bu duruma maruz kalmış çocuklarda birçok fiziksel, duygusal, psikolojik semptomlar göz önüne çarpmaktadır. Yaşanan bu durumlar neticesinde çocuğun gelişim evrelerini tam anlamıyla gelişmediğinden ilerleyen yaşlarda birçok problemler ile karşı karşıya kalabilir. Çocuklara karşı yapılan istismar ve ihmal tüm toplumun gelişimini engelleyen unsurlar arasında yer almaktadır. Toplumun ve ailenin bilinçlendirilmesi en önemli unsurlar olarak ele alınmıştır. Çocuğa bakım veren kişi ya da kişilerin çocuğa karşı duygusal ve fiziksel ihmal unsurlarının göz ardı edilmemesi için bilgilendirilmeler yapılmalıdır. Bu durumun göz ardı edilmeyerek daha önemli bir durum

haline gelmesi için çabalanması sonucunda istismarında önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Çocukluk çağında ihmal ve istismara maruz kalarak oluşan çocukluk çağı travmalarında birçok psikolojik bozukluklar ile karşı karşıya kalınmasına sebep olur bunlar travma sonrası stres bozukluğu, kaygı bozuklukları ve saldırganlık tutumları olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumlar için birçok önlemler alınsa dahi birçok konuda ve özellikle istismar ve ihmal ile eşlik edene çocukluk çağı travmalarına yönelik önlem ve bilgilendirilmenin kısıtlı olduğu göze çarpmaktadır. Bu durumların önüne bir nebze olsun geçilmesi adına ailelerin ve toplumun bilgilendirilmesi ve psikolojik destek almak için psikologlara yönlendirilmesinin sağlanması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Acehan, S., Bilen, A., Ay, M.O., Gülen, M., Avcı, A. ve İçme, F. (2013). Çocuk istismarı ve ihmalinin değerlendirilmesi. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 22(4), 591-614.
- Aktepe, E. (2009). Çocukluk çağı cinsel istismarı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1, 95-119.
- Arslan, G. ve Balkıs, M. (2016). Ergenlerde duygusal istismar problem davranışlar öz yeterlik ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişki. *Sakarya Universty Journal of Education*, 6(1), 8-22.
- Alpaslan, A.H. (2014). Çocukluk döneminde cinsel istismar. *Kocatepe Tıp Dergisi*, 15(2), 194-201.
- Ayvaz, M. ve Aksoy, M.C. (2004). Çocuk istismarı ve ihmali: Ortopedik yönleri. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 35, 27-33.
- Bakır, E. ve Kapucu, S. (2017). Çocuk ihmali ve istismarının türkiye de yapılan araştırmalara yansması: Bir literatür incelemesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 4(2), 13-24.
- Bozkurt, G., Yorulma, C. ve Düzkaya, D.(2014). Çocuklarda cinsel istismara bağlı travma sonrası stres bozukluğu: Olgu analizi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 1(2), 43-49.
- Çelik, F.G. ve Hocoğlu, Ç. (2018). Çocukluk çağı travmaları: Bir gözden geçirme. *Sakarya Tıp Dergisi*, 8(4), 695-711.
- Geçkil, E. (2017). Çocuklarda fiziksel istismar ve hemşirelik yaklaşımı. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(1), 129-139.
- Gül, A., Gül, H., Özen, N.E. ve Battal, S. (2016). Çocukluk çağı travmaları zemininde depresyon anksiyete ve dissosiasyon semptomları ilişkisinin araştırılması. *Journal of Mood Disorders*, 6(3), 107-115.
- Gülrmak, K. (2019). Wep tabanlı uygulanan duygusal ihmal ve istismarı önleme ebeveyn eğitim programının duygusal istismar farkındalık düzeyine ve çocuk yetiştirme tutumuna etkisi. Yüksek Lisans Tezi, 2019, Samsun.
- Güner, İ.Ş., Güner, S. ve Şahan, M.H. (2010). Sosyal ve medikal bir problem: İstismar. *Van Tıp Dergisi*, 17(3), 108-113.
- Kar, H. Ve Dokgöz, H. (2017). Çocukta fiziksel istismar. *Türkiye Klinikleri*, 3(3), 175-180.
- Kütük, M.Ö. ve Bilaç, Ö. (2017). Çocuklarda adölesanlarda duygusal istismar ve ihmal. *Türkiye Klinikleri*, 3(3), 181-187.
- Özpolat, A.O. (2023). Çocuk ihmali ve istismarının politikalarla ilişkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 28(1), 141-153.
- Öztürk, E. (2020). Psicotarih, travma ve dissosiyasyon: Çocukluk çağı travmaları, savaşlar ve dissosiyasyonun anamnezi. *Türkiye Klinikleri*, 1, 1-21.
- Pelendecioğlu, B. ve Bulut, S. (2009). Çocuğa yönelik aile içi fiziksel istismar. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 9(1), 49-62.
- Tıraşçı, Y. ve Gören, S. (2007). Çocuk istismarı ve ihmali. *Dicle Tıp Dergisi*, 34(1), 70-74.
- Toker, G.A. ve Çapan, A.S. Anne baba tutumlarından kaynaklanan, ihmal ve duygusal istismara maruz kalmış çocukların en çok kullandığı savunma mekanizmaları üzerine bir literatür taraması. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9(16), 1794- 1816

- Türkkan, T ve Odacı, H. (2022). Söylemek mi gizlemek mi çocuk mağdurların cinsel istismarı açıklamalarını etkileyen faktörler. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 33(3), 991-1008.
- Üstündağ, A. (2020). Duygusal ihmal ve istismara uzmanların bakış açısı. *Journal of Economy Culture and Society*, 61, 125-140.
- Yargıç, İ., Ersoy, E. ve Batmaz Oflaz, S. (2012). Çocukluk çağı travmalarının intihar girişimi ve kendine zarar verme davranışı ile ilişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 13, 277-284.